

in Šegi. Sklenilo se je, da naj „Učiteljski Tovariš“ pravila objavi in vsa društva naprosi, da dopišljejo o tem svoja mnenja; potem pa naj se o Binkoštih skliče izredni občni zbor. Vse je preprečil velikonočni potres.

Pri „Zavezinem“ zborovanji so bili naslednji delegatje gg. Franc. Črnagaj, Engelbert Gangl in Jak. Furlan. — Pri sedmi odborovi seji se je določil dnevni red današnjega zborovanja. — Odbor je naročil tudi, da se je za „Vse svete“ grob ranjkega tovariša Gabrovškega popravil. Nadalje je odbor prosil „Slov. Matico“ in „Pisateljsko društvo“ podpore za Praprotnikov spomenik. Matica je v zadnji svoji seji dovolila 50 gl. za kar jej vsa hvala, „Pisateljsko društvo“ pa še ni odgovorilo. Odbor je tudi naprosil predsedništvo „Zaveze“, da naj mu zagotovi, da je naše društvo prosto pokrivanja „Zavezinega“ dolga, ker mi sami nimamo denarja in nam je najprvo skrbeti za lastno glasilno. Tudi še ni odgovora. Kako kruto je v preteklem letu za naše društvo nemila smrt delovala, nam je že g. predsednik omenil. Izgubili smo najboljšo možo. Upajmo, da nam bode bela neisprosná žena vsaj v prihodnjem letu prizanesljivejša. — Omeniti moram še, da je odbor tudi letos prejel družstvene zabavne večere s predavanji, katerih je bilo šest, jeden pa s tombolo in plesom, kateri je konviktu tako lep prispevek prinesel; za to gre v prvi vrsti največ zahvale požrtovalnosti naših neutrudljivih gđc. koleginj. Pri vseh večerih smo imeli v družbi po več gg. tovarišev izven Ljubljane, za kar jim vsa čast in hvala. Želimo le, da bi nas ravno tako tudi še nadalje kolegijalno podpirali. Društvo šteje sedaj 2 častna, 82 pravih, in 1 podpornega uda. Z željo, da se to število v prihodnjem letu podvoji, končam svoje skromno poročilo. (Dalje prih.)

Vestnik.

Osobna vest. G. Andrej Šest, nadučilej v Metliki, je imenovan e. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za krški in litijski okraj.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem. „Kaiser-Franz-Josef-Stiftung“ imajo tudi nemški učitelji na Stajerskem in Češkem. Kakor poroča „Paedagogisches Jahrbuch“ za l. 1894., je izplačal „Steiermärkischer Lehrerbund“ leta 1893. iz te ustanove, koje glavnica je znašala tedaj 3744-63 gl. 160 gl. obrestij 7 udovam, 2 sirotama in 2 bolnima učiteljema. „Deutscher Landeslehrerverein in Böhmen“ je pa izplačal 1893. l. 630 gl. podpore. Razven te ustanove imajo pa nemški češki učitelji tudi še „Hilfscassa“, ki je imela 1893. l. 41.583-11 gl. premoženja ter je izplačala 22.829-50 gl. posojil, podpore raznim članom pa podelila 605 gl. Poleg tega imajo še posebno „Krankenunterstützungscassa“, koja je imela 1893. l. 3942-11 gl. premoženja. Za izobrazbo učiteljskih otrok skrbé pa še posebej z „dijaškimi domovi“ (Studentenheim*). Za take domove se tudi že v Ljubljani delajo načrti in pripravljajo pravila. Taki domovi so v mestih: Braunau, Komotau, Leipa, Leitmeritz, Prachatitz (Mädchenheim), Reichenberg, Teplitz, Trautenau, Prag (Töchterheim). Da imajo v Pragi tudi „konvikt“ ni niti treba omenjati. L. 1892 so ustanovili tudi „Spar- und Vorschussverein“. To vse so si ustvarili češki nemški učitelji iz svojih dohodkov. Da imajo jednake naprave gotovo tudi učitelji češke narodnosti, nam tudi ni treba omenjati. Žal, da nismo še tako natančno poučeni o vsem, kar storé učitelji češke narodnosti za svoj in svojih blagor. Le toliko vemo, da imajo v Pragi dva konvikta in sicer za dečke in deklice. Več enakih naprav imajo učitelji tudi na Gorenjem Avstrijskem in na Moravskem. Mislimo, če v drugih kronovinah učitelji toliko storé za zboljšanje svojega gmotnega stanja in v prid svojih otrok, upamo, da je skrajni čas, da se tudi mi zdramimo ter napnemo vse sile za naš „konvikt“ in „cesar Franc Jožefovo ustanovo“. Saj so vplačevanja tako nizka, da skoraj nižja ne morejo biti. Za „ustanovo“ znašajo vplačevanja na dan od 0-3 do 1-6 krajcarja; torej kdor plača najmanj (zač. učitelji), plača na dan 0-3 krajcarja in kdor pa plača največ (učitelji I. plač. vrste), plača pa 1-6 krajcarja. Učitelji IV. plač. vrste plačajo na dan 0-6 kr., III. plač. vrste 1 kr., II. plač. vrste pa 1-3 krajcarja. To je tako malo, da se nihče ne more izgovarjati z našimi nizkimi plačami. Povdarjamo pa še jedenkrat, da tu ne smemo delati razlike med učitelji slovenske in nemške narodnosti, ampak biti moramo vsi jednega mišljenja, kedar je treba poma-

gati nam samim ali pa našim otrokom. Cesar Franc Jožefovo ustanovo bode oskrbovalo „društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ in to društvo je osnovano na stališčih človekoljubja in bratoljubja. Zatorej, tovariši: Združimo se ter delujmo z združenimi močmi za blagor naših sirot, in potomci naši nam bodo hvaležni ter kazali na nas, rekoč, to so bili vrli možje, posnemajmo jih! Tovariši! Udeležimo se torej dne 1. sušca v mnogobrojnejšem številu „darovanja“ v prid našim otrokom! Plačilo nam ne izostane. Pomagajmo si najprej sami in pomagaj nam bode Bog!

Učiteljski konvikt. Č. g. Anton Žnidaršič, župnik v Osilnici, 10 K mesto vdeležbe veselice: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača“; g. Ivan Krulc, učitelj v Ljubljani, 1 K; g. Fr. Papler, nadučitelj v Borovnici 1 K; g. F. Pirc, učitelj v Borovnici, 1 K; g. A. Arko, učitelj na Vrhniki 1 K; gg.: Rutnar, Štiglic in Kunstelj po 1 K; na veselici požarne brambe v Boh. Bistrici so nabrali gg.: Jos. Armič, Iv. Brnot, Dav. Humek in Kr. Schuller 8 K.

Za A. Praprotnikov spomenik je daroval g. Dragotin Hribar, lastnik tiskarne, urednik i. dr. v Celji 10 K.

Knjižnice za mladino — dvojnati snopič za prosinca in svečan t. l. — je ravnokar izšel ter prinaša „A. Praprotnikove pesmi“. Več o tem prekorišnem podjetju v prihodnji številki.

Knjige Matice Slovenske za 1895. l. se ravnokar razpošiljajo. Več prihodnjič.

Letošnji zadnji „večer“ bode dne 4 sušca „Pri slonu“. Predaval bode gosp. J. Likar „o Pestalozziju“.

Umrli je dne 18. svečana v Žalcu po rajnem, nepozabljivem knezoškofu A. M. Slomšku imenovani uzorni učitelj Franc Kovač, nadučitelj v pokoju in odklikovan z zlatim križcem za zasluge, bivši c. kr. šolski nadzornik, častni občan Žalski i. dr. Blag mu bodi spomin!

Glasbena Matica priredi v zahvalo na milosrčnosti, s koje se je odlikovalo mesto Dunaj o zadnji veliki potresni katastrofi po izdatni, zlasti mestu Ljubljani naklonjeni pomoči, dne 23. in 25. sušca t. l. na Dunaji v veliki dvorani glasbenega društva dva dobrodela koncerta. Jednak koncert priredi Glasbena Matica prve dni sušca tudi v Ljubljani.

Potrjena šolska knjiga. Ministerstvo za uk in bogocastje je dovolilo, da se sme rabiti kot učna knjiga na slovenskih meščanskih šolah: „Zemljepis za meščanske šole“ Spisal Fr. Orožen. Druga stopnja. Z 8 slikami. Vezana knjiga stane 40 kr. in se dobiva pri Milicu v Ljubljani.

Naznanilo. Vsled zakasnitve knjig Slov. Matice se ni mogla pravočasno natisniti obljubljena knjiga Pedagog. društva, toda izide v kratkem. Od razpečanja prejšnjih knjig je pa zavisna izdaja jako zanimive knjige, za katero ima g. ravnatelj Schreiner v Mariboru že pripravljen rokopis. Pedagoško društvo ima še v svoji zalogi: III., IV., V. letnik in Nazorni pouk po 1 gld. 50 kr.; potem Vzgojeslovje, Ukoslovje, Dušeslovje in jezikovni pouk po 80 kr. ter Pouk o črtežih po 50 kr. Slovensko učiteljstvo lepo prosimo, naj ne pozabi Pedagoškega društva.

Odbor.

Uradna zatvoritev 2. razreda ljudske šole v Velikem gabru. Slavni c. kr. okrajni šolski svet v Litiji je tukajšnjo ljudsko šolo radi boleznih dobercev od 8. do 21. svečana t. l. uradno zatvoril. To je že v letošnjem šolskem letu druga uradna zatvoritev; kajti prvič je bila šola radi davice od 7. grudnia 1895 do 13. prosinca 1896 zatvorjena. Prva bolezen davica je tirjala mnogo žrtev, druga nasproti ne tirja žrtev, ampak se le epidemično razširjuje.

Josip Zajec, nadučitelj.

Dobro ohranjen klavir z 6½ oktavi in ter zabojem je za ceno 80 gld. na prodaj. Gg. tovarišcem in tovarišem tudi na mesečne obroke po dogovoru. Pojasnila daje Fran Ks. Trošt nadučitelj na Igu pri Ljubljani.

Iz deželnega zbora kranjskega. Posl. Klun poroča o prošnjah ljudskih učiteljev za potresne podpore in predlaga naj vso podporo prevzame dež. zaklad in naj se učiteljem in šolskim slugam v mestu Ljubljani in v Šiški dovoli za l. 1896. učiteljem, ki dobivajo stanarino, po 50% te stanarine, drugim, ki ne dobivajo stanarine pa po 30 gld., vrh tega naj se A. Javoršku in J. Wrusovi v Šiški za lansko leto dovoli doklade 83 gld. oziroma 39 gld.; s tem so rešene vse prošnje.

Posl. Globočnik pojasnjuje razmere v Kranju in v Škofji Loki in predlaga, naj se dovoli ondotnemu učiteljskemu osebju potresna podpora po 30 gld. vsakemu.

Posl. Hribar pravi, da se z učiteljskimi prošnjami postopa preveč po domače. Učiteljski stan je vauzen, a učitelji so zlasti v Ljubljani slabo plačani. To je vendar čudno, da se je predlagalo učiteljem podpore po 5 kr. na dan. Zdaj bo dobil po 8 kr. na dan. To je tako majhna podpora, da o njej ni govoriti. Ker vem, da za povišanje ni

dobiti večine, izrekam samo željo, naj bi se v prihodnje s prošnjami učiteljev postopalo dobrohotneje nego doslej.

Posl. Klun pravi, da se je dež. zbor kazal učiteljem vedno dobrohotnega; letos pa da to ni mogoče, ker je dežela v slabih razmerah, zato tudi ne kaže vzprejeti Globočnikovega predloga.

Predlog finančnega odseka se vzprejme, predlog posl. Globočnika se odkloni.

Posl. Klun poroča o prošnji učiteljske vdove Kmet Ane za zvišanje odgojilnih doneskov oziroma pokojnine in predlaga, naj se odkloni. Sprejeto.

Deželni zbor koroški je odklonil prošnjo koroških učitelje za povišanje plače. Dr. Steinwender je interpeloval zaradi prepovedi okr. šolskega sveta v Spitalu učiteljem, da ne smejo pisati v druge kakor v strokovne liste in da ob nedeljah in praznikih brez dovoljenja okrajnega šolskega sveta nikamor ne smejo. Prvo nasprotuje državnim osnovnim zakonom, drugo ni utemeljeno v nobenem zakonu.

Deželni jeziki v srednjih šolah. V tirolskem deželnem zboru so poslanci Hirn in tovariši predlagali, naj se upelje na nemških gimnazijah in realkah na Tirolskem italijansčina kot obvezni predmet. Povsod torej teže za tem, da bi v srednjih šolah bila oba deželna jezika obvezna predmeta, le na Slovenskem je drugače. Še na ljubljanski realki slovenščina ni obvezni predmet za nemške učence. Na nemških srednjih šolah na Dolenjem Štajerskem, na srednjih šolah v Celovcu, Gorici in Trstu se nemškim, oziroma italijanskim učencem ni treba učiti slovenščine. Seveda nemščina je obvezna ne le na vseh srednjih šolah na Slovenskem, temveč celo na mnogih ljudskih. Slovenci ne zahtevamo, da se naj uvede morda slovenščina kot obvezni predmet na vseh štajerskih ali koroških srednjih šolah, a v slovenskem delu dežele se bi pa to vsekako spodobilo in je tudi potrebno, ker bodo obiskovalci teh šol največ delovali med Slovenci.

Šolski odsek dolenjeavstrijskega deželnega zbora je sklenil s 7 proti 3 glasom odkloniti vladno predlogo o uvedanju obveznega pouka verouka na gorenjih razredih realke. V odseku sta za vladno predlogo glasovala tudi dva liberalca. Ker med liberalci ni jedinstva, je mogoče, da se v zbornici za predlogo še dobi večina. Če je vladi kaj na stvari, ne bode težko pridobiti nekoliko liberalcev za to svojo predlogo, ker se bojé jej zameriti, z ozirom na bližajoče se občinske volitve na Dunaju.

Volitev deželnega odbora kranjskega se je vršila dné 31. prosinca. Kurija veleposestnikov je volila dež. odb. posl. dra Adolfa Schafferja, njegovim namestnikom posl. barona Wurzbacha; zastopniki mest in trgov ter kupčijske zbornice so volili dež. odb. posl. Ivan Murnika, njegovim namestnikom posl. Janka Kersnika; zastopniki kmetijskih občin so volili dež. odbornikom posl. Frana Povšeta, njegovim namestnikom posl. dra Ignacija Žitnika. Iz cele zbornice je bil izvoljen z 19 glasovi posl. dr. Ivan Tavčar, njegovim namestnikom posl. dr. Danilo Majaron; dosedanji dež. odbornik iz te skupine dr. Fr. Papež je dobil 15 glasov. Nova dva odbornika sta prijatelja ljudske šole in učiteljstva.

Salezijanski sotrudniki. Dne 29. prosinca je bilo v poslopji „Tonhalle“, zborovanje Salezijanskih sotrudnikov, ki nameravajo po načinu, kakor don Bosko v Turinu, osnovati v Ljubljani zavod, v katerem se bodo izgubljenci učili raznih rokodelstev in nekateri bodo študirali za misijonarje. Nov slovenski časnik bodo tiskali Salezijanci v Turinu.

Novo šolsko poslopje zgradi si tekom letošnjega leta občina Vič pri Ljubljani, ker je mestni šolski svet bil sklenil, otrokom z Gline in Viča nadaljnji obisk ljubljanskih mestnih ljudskih šol le proti temu dovoliti, če bi občina viška plačevala prispevek, katerega je mestni šolski svet določil. Sedaj se je občina odločila sezidati lastno šolsko poslopje, ker vsled naraslega števila mestnih šolarjev itak ne bi bilo več prostora za zunanje šolarje.

Domača umetnost. V izložbi gospoda Kollmanna na Glavnem trgu je bila razstavljena slika „Sv. Ciril in Metod“. Slikal je podoba mladi, a kakor se kaže jako nardarjeni umetnik gospod M. Kravc v Topolovcu v Istri. Slika je samostojno komponirana, korektno risana in slikana ter priča, da je mladi umetnik dobro pripravljen za svoj poklic ter utegne postati še odličien cerkveni slikar.

Jenkova literarna zapuščina. Ljubljanski knjigotržec gosp. Makso Fischer je kupil vso literarno zapuščino Simona Jenka. Jenkovi spisi izidejo v kratkem; uredil jih je gospod prof. Anton Funtek, podjetni založnik pa je poskrbel tudi izvirne ilustracije in sicer bodo Jenkovi spisi ilustrirani tako, kakor so navadno ilustrirane elzevir-izdaje francoskih klasikov. Kakor znano, je izdal g. Fischer ravnokar Prešernove poezije v prav krasni obliki po 1 glđ. knjiga.

Tirolski deželni poslanec dr. Schöpfer je v tirolskem deželnem zboru stavil predlog, da naj se poljedelskemu odseku naroči, naj proučava, kako bi se dalo žganje-pitje onejiti. Na Tirolskem posebno med Nemci vse pije žganje, staro in mlado, celo otroci. Vzrok temu je, da se z žganjem krošnjari po hišah, in da žganje na drobno prodajajo vse prodajalnice. Nadalje je uzrok socijalna beda. Predlog se je vzprejel.

Dolenje-avstrijski deželni zbor je sprejel predlogo o šolskem nadzorstvu. Predloga določuje, da je predsednik okrajnemu šolskemu svetu okrajni glavar. Po daljši debati bodeta v okrajnem šolskem svetu dva zastopnika učiteljstva. Ta dva zastopnika se bodeta volila iz srede učiteljstva. Če sta v okraju jedna ali dve meščanski šoli, bodeta ravnatelja meščanskih šol člana okrajnega šolskega sveta, ako je pa več meščanskih šol nego dve, njih ravnatelji izvolijo izmed sebe dva zastopnika v okrajni šolski svet. Če je v okraju jedna gimnazija, sedi ravnatelj v deželnem šolskem svetu, tako tudi če ima okraj realko. Ondu, kjer je v okraju več gimnazij ali več realk, volijo gimnazijski ravnatelji izmed sebe jednega zastopnika in realčni ravnatelji tudi jednega zastopnika v okrajni šolski svet.

Nadalje se določuje, da se bodo drugi člani okrajnega šolskega sveta volili na shodih občinskih svetnikov. Če v kaki občini ni toliko občinskih svetnikov, da bi z županom vred prišel na vsakih 500 prebivalcev jeden, se od občinskega odbora izbere še jeden ali dva volilna moža. Koliko članov bode v vsakem okrajnem šolskem svetu, in koliko jih bode volil vsak volilni okoliš, to bode določil deželni šolski svet, ozirajoč se na število prebivalstva in na število šolskih razredov.

Tirolski deželni zbor je jednoglasno vzprejel predlog, da naj se na nemških gimnazijah upelje italijansčina kot obvezni predmet.

Židovski učitelji izključeni iz berolinskih šol. Pruski učni minister Bosce je izdal neki ukaz, da naj se na berolinskih šolah nastavlja le toliko židovskih učiteljev, kolikor jih je treba za učenje veronauka. Sploh naj se gleda, da se bode nastavilo kolikor je mogoče malo židovskih učiteljev.

Z revolverjem v šoli. Nadepoln deček Sydney Marks v Novem Yorku je obiskoval ljudsko šolo. Deček je šele 13 let star, a čital je že mnogo senzacijskih romanov. Nedavno je hotel na vsak način zapustiti razredno sobo, ali učiteljica mu tega ni dovolila. „Ne sineš sobe zapustiti“ mu je rekla. „O, to hočemo videti“, rekel je paglavec in iz žepa potegnil velik revolver ter pomiril na učiteljico. Ta je vpila na pomoč, učenci so pa bili v velikem strahu; a upitje učiteljice ni motilo dečka, z revolverjem v roki je zapustil šolsko sobo in se podal v igralno sobo v prvo nadstropje, kjer ga je našel nadučitelj. Ko je ta hotel dečka prijeti, je paglavec segel v žep po revolver, hitro ga je učitelj popal in odvedel v svojo sobo in vzel nabit revolver, na kar so paglavca spodili iz šole.

Goriški deželni zbor je sprejel načrt zakona, s katerim se izboljša gnotno stanje učiteljstva. Ta načrt je bil zelo pri sreca slovenskim poslancem; njih zasluga je, da se je vendar jedenkrat rešilo to pereče vprašanje.

Mnogoobetajoči deček. Te dni je pred porotnim sodiščem v Wymourdamu v Angliji stal Albert Reat. Poskusil je bil umoriti svojo učiteljico. Ko ga je dvakrat kaznovala, jej je mladi paglavec povedal, da jo ubije pri tretji kazni. Zaradi tega predrznega pretenja ga je učiteljica zopet kaznovala. On je pa odšel iz šolske sobe in povrnil se s kamenjem, katerega je nabral na cesti. Vrgel je dva kamenja na učiteljico in jo tako pobil po glavi, da je dva meseca bolna ležala. Pred sodiščem je rekel mladi zatoženec, da obžaluje, da učiteljice ni ubil. Obsodili so ga v triletno ječo.

Koroški deželni zbor je zavrgel z 22 proti 9 glasom predlog, da se upelje veronauk na višjih razredih celovške realke. Predlogo sta zagovarjala deželni predsednik in pa knezoškof dr. Kahn. — Večina gorenje-avstrijskega deželnega zbora se je zopet izrekla za obnovljenje verske šole, kar se ponavlja vsako leto. Deželnemu odboru se je naročilo, naj naznani sklep vladi. Manjšina je izjavila, da je zadovoljna s sedanjo organizacijo ljudske šole.

Okrajnim šolskim nadzornikom za sevniški, brežki in kozjanski okraj imenovan je nadučitelj v Trbovljah g. Gustav Vodušek.

Zahvala. Slavna „Narodna šola“ blagovolila je za majhen znesek poslati prav obilo šolskega blaga. Za ta blagodušni dar se ji v imenu revnih obdarovanih učencev najsrčneje zahvaljuje

Kamna Gorica, dne 20. svečana 1896.

Fran Lavtičar, učitelj.